

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOLI AJALEHT

TTÜ NÕUKOGU

20. 10. 92

- seoses TTÜ juhtimissüsteemi reformiga otsustati:

1. Võtta suund pariteetsel esindusdemokraatial põhineva rektoriaalse juhtimissüsteemi väljaarendamisele.

2. Rektoril moodustada reformi ettevalmistav töögrupp.

3. Arengukomisjonil

3.1. esitada 20. novembriks k.a. nõukogule

– uuele juhtimissüsteemile ülemineku kava;

– nõukogu alaliste komisjonide nimistu ja nende ülesannete kirjeldus;

– administratiivsete osakondade nimistu ja nende ülesannete kirjeldus;

– rektori, prorektorite ja haldusdirektori tööülesannete kirjeldused;

– kontseptuaalne seisukoht teaduskondade, õppevaldkondade ja suundade vastastikustest seostest

3.2. valmistada veebruaris 1993 toimuvaks TTÜ laiendatud nõukogu istungiks ette TTÜ põhikirja muudatusettepanekud, mis tulevad akadeemilise struktuuri ja juhtimissüsteemi reformist.

- kinnitati TTÜ Raamatukogu põhimäärus.

OLAV AARNA — 50

Pildistanud Meida Jalast

4. novembril pidas rektor Olav Aarna peahoone aulas akadeemilise loengu intrigeeriva pealkirjaga "Skisofreenia ja identiteet Eesti haridussüsteemis".

Prof. Aarna andis ülevaate Saksamaa ja USA hariduse lu korraldusest märkides, et Eestis leiame elemente mõlemast. Selline eklektika toobki kaasa skisofreenilise ebamäärasuse, millest vabanemiseks peame Eestis hariduses tööpoolest looma süsteemi ühendades meile sobiliku teiste maade kogemustega.

Õnnitlema ning jõudu ja tänu soovima olid tulnud kolleegid, sõbrad, kõrgkoolide, teadusasutuste, valitsuse ja riigikoja esindajad.

Rektor - akadeemik - insener - haridusanalüütik - nelja lapse pereisa – seda on palju ühele, lootusetult palju aga enamikule meist. Kuid just selline on värske juubilar Olav Aarna, teist aastat Tallinna Tehnikaülikooli juht, uuenduste ja reformimõtete eestvedaja ja hing. Lähiminevik on olnud üpris tulemusrohke. Juubilari vedamisel hakkas neli aastat tagasi vabatahtlikest töörühm looma Tehnikaülikooli arengukontseptsiooni ja autonoomse ülikooli põhikirja. Tollal oli see väga keeruline pioneeritöö. Kaks aastat tagasi töötati juubilari juhtimisel välja Eesti kutsehariiduse korraldamise ja arendamise põhijooned kõigi haridustasandite tarbeks. Senini oli erihariduse probleemistik praktiliselt täiesti välja jäänud haridusteoreetilise ja reformaatorite arutlustest ja kavadest.

Vähem kui aasta tagasi valmis jällegi Olav Aarna innustusel terviklik nägemus teaduskorralduse kujundamisest Eestis. Lisaks suunavale toimele on kõigis loodud kavades märgatav osa ideedest, analüüsides ja formeerintutest pärit tänaselt juubilarilt. Neil aastail osutus äkki, et lisaks teadlasele ja insenerile on Olav Aarnas peidus erudeeritud ja süsteemselt mõtleval haridus- ja teaduspraktik, kel tuli võtta oma õlgadele ka loodud kavade rakendamine Tallinna Tehnikaülikooli rektorina. Radikaalsete reformide raskeimaks osaks on alati olnud harjumuslikest tööspidamisest ja rutiinsetest käitumis- ja mõttemallidest väljamurdmine. Seepärast on ka juubilaril tulnud üsnagi suur osa energiast kulutada donkihhotlikele tuuleveskilahingutele ja siin tuleb Olav Aarna visadust vähemalt austusväärseks lugeda.

Juubilar viimaste aastate töö aktiivpool on märkimisväärne ja hästi tuntud. Milline on aga olnud passiivpool, seda pole juubilar ise lasknud märgata, aga küllap seda teavad-tunnetavad piisavalt juubilaril lähikondlased ja sõbrad. Olav Aarna pole kunagi kartnud või vältinud tööd – niipea kui tekkisid soodsad võimalused, sukeldus ta jäägitult uurimis- või arendustegevusse. Kui visa töö loob armastuse, nagu kinnitab A. Tammisaare, ei siis jää saabumata tulemused. Just seda teed on juubilar kogu oma elu käinud.

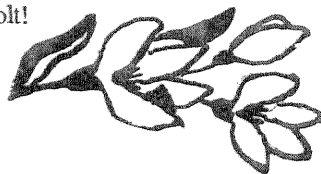
Süü maailma saabus juubilar ajal, mil Teise maailmasõja kirgedemõll oli haripunktis ja sõja otsustav pöördepunkt oli kätte jõudnud. Kindlasti kannab juubilar endas midagi sellestki ajastust, kuid olulisim noore mehe kujunemisel oli kahtlemata lisaks "kinderstube"-le piisavalt soliidne haridustee. Tähelepanuväärne on, et Tallinna Polütehnilisse Instituuti automaatikat õppima astuda oskas Olav Aarna just siis, kui N. Hruštšov käivitas vastsete üliõpilaste töökasvatuse. Nii on juubilaril isiklik kogemus õppimise ja tehasetöö ühitamisest. Isikupärane on ka juubilaril järgmine suurem otsustus õpingute teel. Lõpetanud 1965. a. TPI kiitusega ja töötanud paar aastat automaatika

kateedris, astus ta prof. E. Siirde juurde aspirantuuri, et täiendada oma teadmisi keemia ja keemiaprotsesside vallas. Selle õnnestumist kinnitab 1971. a. kaitstud kandidaadidissertatsioon keemiliste segude ümbertöötamisprotsesside analüüsi ja sünteesi alal. Edasine töö jätkus jällegi automaatika kateedris, algul dotsendina, 1983. a. alates aga kateedrijuhatajana. Olav Aarna tulemuslik teadustöö põhinebki automaatika ja keemia sünteesil, esmajoones keemiaprotsesside automaatjuhtimise vallas. Mitmetahulise rahvusvahelise tunnustuse on saanud juubilaril ideed ja tulemused pidevate dünaamiliste protsesside bilansimudelitele tugineva modelleerimise ja mudelite identifitseerimismeetodite alal. Koos õpilaste ja kolleegidega on läbi töötatud paljude keemiaprotsesside mudelid ja automaatjuhtimiskeemid. Sellest vallast võrsusid ka NSVL tehnikadoktori kraad ja Eesti Teaduste Akadeemia liikme tiitel.

Vaatamata väga järjekindlale haridusteele ja püsivale teadustegevusele protsessijuhtimise vallas on Olav Aarna huvide ring mõõtnatult laiem, mida kajastab ka tema viimaste aastate tegevus. Sageli väidetakse inseneride ja insenerihariduse liigset kutseorienteeritust ja utilitaarsust, tihti ka inseneride mõttemaailma ühekülgust. Olav Aarna on selge kontranaide taoliste seisukohtade ümberlükkamiseks. Ta oskab endas üheaegselt kanda matemaatikat ja muusikat, oskab kuulata ja ise mängida mõlemat neist. Teda pole edasi viinud mitte püüe valitseda ja juhtida, vaid pigem veendumus, et vedajaiks peavad olema need, kes seda oskavad ja suudavad. Ja et oskamine algab ikka ja alati õppimisest.

Muidugi on iga katse portreerida inimest ühekülgne, nagu on seda igasugune portree üleüldse. Eeskätt näitab ta välist, nähtavat. Olav Aarna on tänaseks jõudnud küpsusstaadiumini aruka rektorina, tasakaaluka kodanikuna ja armastatud pereisana.

Jõudu, tarmu, kannatlikkust ja tervist Sulle, lugupeetud juubilar, meie kõigi poolt!

Akadeemiline loeng iseenda 50. sünnipäeval

Tallinna Tehnikaülikooli aulas
4. novembril 1992. a.

SKISOFREENIA JA IDENTITEET EESTI HARIDUSSÜSTEEMIS

Olav Aarna

Püüdes enda jaoks otsustada tänase loengu teemat, oli üheks mõeldavaks kandidaadiks ka "Naised minu elus", kuid loobusin sellest üsna ruttu ja seda vähemasti kahel põhjusel:

- vaevalt, et suudan sellele igihaljale teemale akadeemiliselt läheneda, asetades iseennast väljapoole uurimisobjekti;

- seda teemat on Voldemar Panso analoogilisel elujuhtumil juba käsitlenud.

Ka valitud teema puhul on üsna raske seada ennast Eesti haridussüsteemi kui uurimisobjekti erapooletu analüütiku rolli, sest on ju kogu minu teadlik elu möödunud sellesama süsteemi sees.

Tänase loengu alapealkirjaks võiks olla ka – pihtimus Eesti Vabariigi hariduspoliitikast. Pihtimus seetõttu, et püüan võimalikult avameelselt ja otsekoheselt hinnata tekkinud olukorda ning vastata mitmetele Eesti hariduspoliitika ja selle sees ka kõrghariduse poliitika olulistele küsimustele. Seetõttu võib minu ülesastumine tunduda mitte niivõrd akadeemilise kui poliitilisena, mille eest juba ette teilt vabandust palun.

Üsna sageli võime kuulda ja lugeda, et rahvas on tüdinenud poliitikast. See on sügavasti ekslik ja demagoogiline väide. Rahvas ei ole tüdinenud mitte poliitikast, vaid selle puudumisest. Rahvas on tüdinenud poliitika puudumisest johtuvast ebamäärasusest ja ebakindlusest, kui soovite, siis poliitilisest skisofreeniast.

Normaalsele isiksusele on omane püüd identiteedi poole, mis langeb ühte tema sooviga iseendaks jääda ja pürgimusega hingelise tasakaalu poole. Tugev isiksus on alati terviklik oma identiteedis. Seetõttu on isiksuse identiteet ja integriteet peaaegu et

sünoniümid. Isiksuseks kujunemise järgus samastatakse ennast tavaliselt mõne suure eeskuju või eeskujudega, mida võiks vaadelda identiteedi embrüonaalse vormina. Skisofreenia on aga raske vaimuhaigus, mille puhul on häiritud inimese tunnetus, tema tahte- ja tundeelu ning isiksuse psüühiline kooskõla. Seetõttu pole skisofreenia puhul õigupoolest võimalik isiksusest ja tema identiteedist rääkida.

Viimastel aastatel oleme palju kuulnud ja rääkinud eesti rahva kui teatava sotsiaalse struktuuri identiteedist ja ohust seda kaotada. Arvan, et samamoodi võib ja peab rääkima ka teiste sotsiaalsete struktuuride, näiteks haridussüsteemi või tema allsüsteemide identiteedist, püüdest seda leida ja kartusest seda kaotada. On ju hea kool nagu tugev isiksus: omanäoline, kütkestav ja eeskujuna järgimistvääriv.

Pikka aega nakatati meid, ja üsna edukalt, sotsiaalse skisofreeniaga, mida vast kõige piltlikumalt väljendas Vladimir Majakovski oma surematuse poeemis "Vladimir Ilja-poeg Lenin", öeldes: "Mõtleme Lenin, ütleme partei, ütleme partei, ütleme partei, ütleme Lenin". Kogu aeg mõtleme ühte ja ütleme teist. Sellest skisofreeniast oleme me õnneks peaaegu vabanenud. Veelgi enam, nüüd ütleme sageli rohkemgi kui mõtleme, püüdes igale ütlemisele veel ka mürgise vindi peale keerata. Siinkõneleja ei arva ennastki sellest patust vaba olevat.

Kas öeldust võib aga teha järelduse, et sotsiaalset skisofreeniat Eestis enam ei esine? Kahjuks, ei. Püüdlemata suurematele üldistustele, piirdugem haridussüsteemi näite lahkamisega. *Ma väidan, et olles peaaegu tervenend ühest – nõukogulikust skisofreenia vormist, on Eesti haridussüsteem haigestunud teise skisofreeniavormi, mida püüaksingi lähemalt diagnoosida ja kui võimalik, siis ka ravi pakkuda.*

Eesti haridussüsteemi haaranud skisofreenia välisteks ilminguteks on **süsteemitus ja prognoosimatu käitumine**, põhjuseks aga **hariduspoliitika ebamäärasus**, kui mitte öelda, selle puudumine.

Arhitektuur on kõigil aegadel olnud oma olemuselt süsteemseks nähtuseks ja head arhitektid süsteemselt mõtlevateks inimesteks sõltumata sellest,

kas süsteemi mõistet tunti või ei. Seetõttu kasutan ka Eesti haridussüsteemi kirjeldamiseks arhitektuurseid analoogiaid. Arhitektuuri hindamisel lähtume enamasti intuiitvsetest kriteeriumitest ja ilusaks peame seda, mis on otstarbekas, ümbrusega harmoneeruv ja mingist terviklikust, soovitatav teravmeelsest ideest kantud.

Hilissotsialistliku haridussüsteemi arhitektuuriliseks analoogiks võiks olla paneelilammut, mis ei ole küll silmale ilus, kuid poplikult otstarbekas ja kindlasti kantud ühest terviklikust ideest ning selles mõttes stiilne – barakkstiili esindaja. Kõige inetu ja halva juures, mis seda süsteemi iseloomustas, olid tal kahtlemata süsteemi tunnused.

Tänane Eesti haridussüsteem on sellest samast paneelmajast ümber ehitatud ja seetõttu kirjeldatav pildiga, kus mõned korterid või terved seksioonid on välja lõhutud, mõne seksiooni sissekäigu varikatust toetavad miniatuursed Joonia või Korintose sambad, mitmed korterid või terved seksioonid hõljuvad pilveserval, mõne korteri seinad on küll kaetud marmorplaatidega, kuid lagi tilgub ja WCd pole vett. Kokkuvõttes, üsna troostitu ja eklektiline pilt. Stiilist ei maksa rääkidagi!

Selline olukord on tekkinud põhjusel, et üleminekul tsentraliseeritud ja käskude-keeldudega juhitavalt süsteemilt desentraliseeritud ja eesmärkide-tulemuste kaudu juhitavale süsteemile **unustati sõnastamata kogu haridussüsteemi tegutsemise eesmärgid ja tulemuslikkuse hindamise kriteeriumid**. Tulemusena on vana ja meile mittesobiv süsteem küll lõhutud, uue ja parema süsteemi asemel aga kollektsioon erineva püüdlikkusega siblivaid süsteemi elemente. Iga kool on pidanud haridussüsteemi üldised eesmärgid ja toimimise põhimõtted ise välja mõtlema ja sellele vastavalt ka tegutsema või mis veelgi lihtsam: väliste eesmärkide puudumisel toimima ainult omadest seesmistest eesmärkidest ja paremast äratundmisest lähtuvalt. On ju püüd oma identiteeti mitte kaotada üsna tugev ja võrreldav surmahirmuga.

Ja lõpuks, kõige tähtsam küsimus: kes on selles kõiges süüdi? Ei ole midagi lihtsamat kui väita, et puha valitsuse viga! Kahjuks on aga põhjused palju

sügavamal meis endis. Üheks kõige olulisemaks pean ma *oskamatus* ja *võimetust oma peaga mõelda*. Kahjuks on mitu põlvkonda harjunud otseses ja ülekantud tähenduses spikerdama ja töövihikus lünkharjutusi täitma. Ja see spikerdamise ning lünkharjutuste ajuvaba täitmise mentaliteet annab ka tänase päeva Eesti haridussüsteemi arhitektuuris ja mitte ainult seal hästi tunda.

Vahel oleme ikka viimases hädas õhanud teaduse abi järele. Kuidas siis siin sellega lood on? Mis teadus see on, kust saada rohtu, mis avitaks? See võiks olla haridusteadus, mille kohta mul kaks ja pool aastat tagasi jätkus häbematus öelda, et Eestis on see küll paremal juhul vaid embrüonaalsel kujul olemas. Möödunud aeg on näidanud, kui suurt puudust me selle interdistsiplinaarse, mitte sugugi pedagoogika sünoniüümiks oleva teaduse järele tunname. Kolm viimast aastat amatöörteadlasena selles valdkonnas tegutsenuna arvan, et öeldut tuleks täiesti tõsiselt võtta.

Milline peaks siis olema Eesti Vabariigi hariduspoliitika?

Nagu igasugusel poliitikal, nii peavad ka hariduspoliitika aluseks olema haridussüsteemi arengu selgelt määratletud lühi- ja pikaajalised eesmärgid, **põhimõtted ja prioriteedid**.

Hariduspoliitikaga seoses tuleb kindlasti vastata järgmistele küsimustele:

- kes kujundab hariduspoliitikat?
- millised on lühi- ja pikaajalised eesmärgid?
- kes mida otsustab ja mille eest vastutab?
- kes mille eest maksab?
- millised on juriidilised garantiid?
- milline peaks olema üld- ja kutsahariidusliku komponendi vahekord indiviidi hariduses?

Ma ei tötta kaugeltki kõigile toodud küsimustele omi vastuseid andma. Küll on aga selge, et Eesti Vabariigi hariduspoliitika kujundajaks peab olema riigikogu, kusjuures haridus, teadus ja kultuur ei ole vaid asjaosaliste-professionaalide sisemine asi. Viimases küsimuses on minu lemmikväiteks, et tugev üldharidus on inimesele vajalik demokraatlikus turumajanduslikus ühiskonnas elamiseks,

selleks, et mõista enda ümber toimuvat ja ise selles aktiivselt osaleda. Momen dil põeme eriti massilist funktsionaalset kirjaoskamatus, suutmata muutunud ja kiiresti muutuvates tingimustes iseendaga toime tulla.

Tänases Eesti hariduspoliitikas ootab lahendamist kaks suurt alternatiivi:

- kas elitaarne või egalitaarne haridussüsteem?
- kas saksa või ameerika haridussüsteemi mudel?

Arvan, et Eesti haridussüsteem peaks olema egalitaarne, kuid ei ole päris selge, kuidas seda põhimõtet realiseerida. Senine areng näitab stiihilist või poolstiihilist kaldumist elitarismi.

Jälle arhitektuurialast analoogiat kasutades võiks öelda, et haridussüsteemi arhitektuuris on kaks oluliselt erinevat stiili: saksa ja ameerika stiil ning kõik ülejäänud on teatavad segud nendest kahest. Ainult et stiilide segu ei tohi olla eklektiline, vaid loomulik, omanäoline ja otstarbekas.

Saksa ja Ameerika alternatiivi illustreerib järgmine tabel.

SAKSA MUDEL AMEERIKA MUDEL

Eesmärgid:

Ühiskonna vajaduste rahuldamine haritud inimeste järele ja isiksuse vaba areng	Isiksuse vaba arengu primaat ühiskonna vajaduste rahuldamise ees
--	--

Ülesehitus

Tugevasti diferentseeritud (haruline) juuba keskastmest alates	Kuni <i>junior college'</i> ni valikutega ühtsuskool
--	--

Õppimise ja õpetamise stiil

Välise sunni suhteliselt suur osa, eriti kõrgkoolieelsetel astmetel	Väline sund tulevalt põhieesmärgist minimaalne
---	--

Üld- ja kutseharidusliku komponendi suhe

Üldhariduse omandamine lõpeb formaalselt gümnaasiumis (põhikoolis)	Tugev üldhariduslik komponent kuni kolledzi lõpuni välja
--	--

Juhtimine ja riigi roll

Detailselt reglementeeriv haridusseaduslik, kontroll ja kutsete andmine riigi käes; tugevasti tsentraliseeritud juhtimine	Rügi roll suhteliselt väike, mis ei tähenda süsteemist; kutseühingute suur roll; turule orienteeritud juhtimine
---	---

Ja lõpuks mõned kõrghariduse süsteemi arenguga seotud küsimused:

- mille poolest erinevad ülikool ja rakenduskõrgkool?
- mille poolest erinevad ülikooliharidus ja rakenduskõrgharidus?
- kas Universitāt ja Fachhochshule või Gesamthochschule?

Pärast rakenduskõrgkooli algete tekki mist ja kontseptuaalse selguse loomist, millised on ülikooli ja millised rakenduskõrgkooli õppekavad, tuleb ülikool ja rakenduskõrgkool selgelt lahku viia, s.t. loobuda Gesamthochschule mudelist. Põhjuseks on eelkõige otstarbekus: erinevad koolituse eesmärgid tingivad ka õppeprotsessi erineva korralduse ja erinevad nõuded õppejõududele. Ei ole midagi ebaloomulikku selles, kui Eestis hakkab olema kahte tüüpi professoreid: ülikooli professorid ja rakenduskõrgkooli professorid, kuid nendele esitatavad kutsenõuded on oluliselt erinevad. Ühed ei ole aga teistest paremad, mõlemad aga ühtviisi vajalikud.

- mitu ülikooli Eesti Vabariigis peaks olema?

Arvan, et kaks: üks Tartus ja teine Tallinnas. Oma profiililt ei pea nad teineteist dubleerima. Samuti ei tuleks piinliku hoolega vältida samanimeliste teaduskondade olemasolu. Pean kahe ülikooli ideed väga oluliseks ka Eesti Teaduste Akadeemiaga integreerumise aspektist.

Siinkohal on vast kohane meenutada, et kolm aastat tagasi pistsin oma käe Eesti hariduspoliitikasse ameerika tüüpi Tallinna Ülikooli idee väljakäimisega. Usun, et möödaläinud aeg on minu arusaamu täpsustanud ja viinud need paremasse kooskõlla Eesti Vabariigi vajaduste ning võimalustega.

- kuidas toimub ülikoolide ja rakenduskõrgkoolide juhtimine?

Arvestades Euroopalikke (saksa) traditsioone ja meie eelhäälestust võiks ülikoolide juhtimine olla rektoriaalne, sisemiselt mõistlikult detsentraliseeritud ja pariteetsel esindusdemokraatial põhinev. Rakenduskõrgkoolide juhtimisel tuleks aga kasutada presidentiaalsel mudelil. Igal juhul tuleb vältida eklektilisi segamudeleid.

- milline on üliõpilaste roll Eesti kõrghariduspoliitikas?

Ma loodan, et Eesti ei pea üle elama Lääne-Euroopa 1968. aasta üliõpilasrahutusi, jõudmaks tudengite rolli adekvaatsele mõistmisele kõrghariduspoliitikas. Tudengite osalus kõigi tähtsamate kõrghariduspoliitika küsimuste otsustamises kuulub lahutamatault pariteetse esindusdemokraatia juurde. Ujuma on võimalik õppida ainult vees, aga mitte ujumisliigutusi imiteerides.

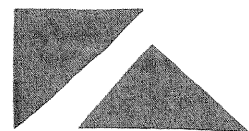
- milline on kutseliitute roll?

Sõltub vastusest küsimusele: saksa või ameerika mudel. Seda alternatiivi peab ka Eesti Inseneride Liit teadvustama.

Seega on ainuüksi hariduspoliitikas terve rida väga *olulisi alternatiive*, mille olemasolu tuleb kõigepealt selgesti teadvustada ja siis otsustada, kas minna paremale, vasemale või otse. *Ebamäärane kõikumine nende suundade vahel põhjustabki sotsiaalset skisofreeniat ja lõppkokkuvõttes takistab Eesti Vabariigil iseendaks saamast.*

Olukorras, kus sageli vasakpoolne bolshevism kipub asendumata parempoolsega ja süveneb veendumus, et eesti rahvas on nii rumal, et analoogiliselt sellele, mida aastasadu tagasi tegid venelased, peame paluma varjaage oma riiki valitsema, pean vajalikuks öelda, mida sellest arvan. Ma ei näe põhimõttelist erinevust vasak- ja parempoolse bolshevismi vahel, mõistes viimase all sallimatust teisitimõtlejate vastu. Mis puutub aga varjaagidesse, siis arvan, et XX sajandi lõpul on igati asjakohane uurida ja püüda mõista, kuidas ja miks varjaagid on ühte või teist probleemi nii või teisiti lahendanud. Kõigis olulistest poliitilistes, ka hariduspoliitilistes alternatiivides tuleb meil aga lõppotsused oma peaga teha.

Seetõttu lõpetaksin oma loeng-pihtimuse sooviga, et meil jätkuks mõistust, jõudu ja tahtmist selgeks teha, mida me soovime ja mida suudame, et seda siis ka saavutada.

AUGUST KOMENDANT

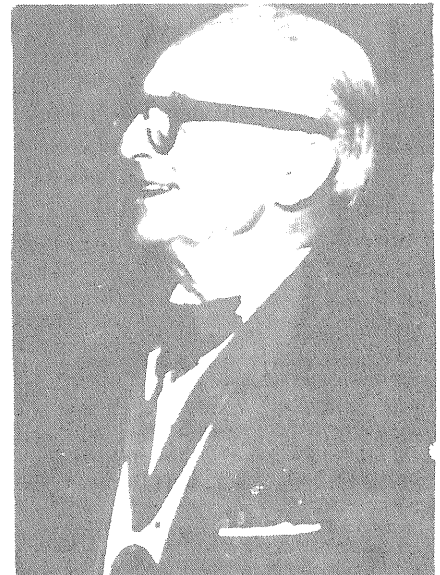
2.10.1906 - 14.09. 1992

Üle igavikujõe astus insenerdoktor August Komendant, nüüdismaailma kahtlemata tuntumaid eesti soost tehnikamehi.

Päritolult oli AK Järvamaa talupoiss. Koolitee viis ta läbi Paide reaalgümnaasiumi Saksamaale Dresdenisse. Sealses tehnikaülikoolis õppis AK inseneritarkusi kuulsa prof. Kurt Beyeri käe all. Juba tema esimene töö sünnimaal – angaariid kaitseväge lennuväljale Tartus – tõstis ta korrapealt meie paremate raudbetooni tundjate hulka. Põguski pilk tema kaastegevusel sündinud projektidele annab tunnistust jõulisest töömehest: Tartu teraviljasalv, Tallinna sadama külmoone, Tartu Ülikooli haavakliiniku alusplaat, Tallinna sõjasadama bensiinihooldla, Maardu superfosfaadivabrik, Tartu veetorn, Kehra tselluloosivabrik, Narva piirikindlustused. AK inseneriloomingust Eestis on tuntuim Kadrioru staadioni tribüüni varikatus, omaaegse Euroopa suurim: idee arhitekt E. Lohkilt, arvutused AK-lt. Igapäevase inseneritöö kõrval pidas ta raudbetooni loenguid Ehitusasjanduse Ühingu ja tutvustas moodsaid suundi arvutusmatemaatikas Insenerikoja liikmeile. Ka Kopli ülikoolimaja polnud talle võõras. Paraku ei pidanud TTÜ tarvilikuks talle enam pakkuda, kui üksnes õppeülesannete täitja ametit, sedagi ajutiseks.

Hukatuslik 1944 viis AK võõrsile. Ta tegutses lektorina oma alma materis Dresdenis. Kaitsnud doktoriväitekirja, kutsuti AK konsulteerivaks inseneriks Saksamaal paikneva Ameerika väekoondise peakorteri juurde. Tema juhtimisel hakati üles ehitama Saksa lennuvälju, maanteid ja sildu. Sealt ammutatud kogemuste põhjal kirjutas ta oma esimese kuulsa raamatu "Prestressed Concrete Structures" (1952), mis aitas Ameerikal esmakordselt ehedal kujul tutvuda Euroopa uusima pingbetooni tehnoloogiaga. Teos saavutas erakordse menu, elas üle arvukalt uustrükke ja jõudis tõlgete kaudu tagasi Euroopasse ning Aiasse. Kaks aastakümnet hiljem järgnes sellele konstruksioonide arvutusaluseid käsitlev "Contemporary Concrete Structures".

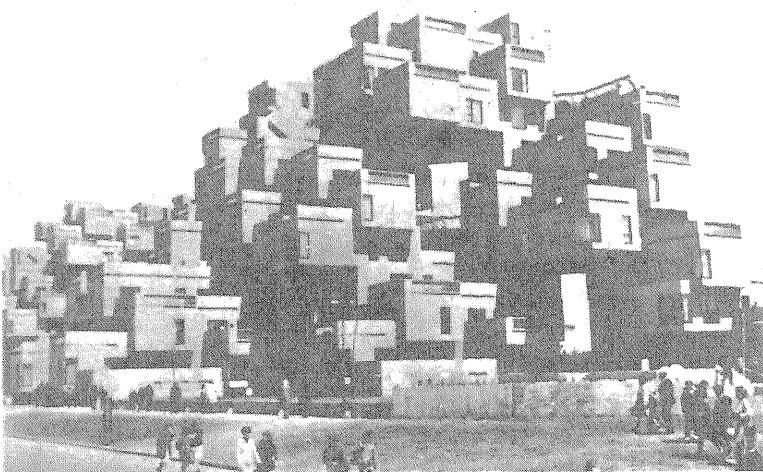
AK Ameerika elujärku iseloomustab hulk terves maailmas tuntuks saanud ehitisi: Yale Ülikooli ühiselamud, Olivetti tehasehooned Harrisburgis, kunstigalerii ja presidendipalee Caracases, valitsushooned Daccas Pakistanis. Kõikjal oskas ja suutis ta üllatada. Montreali maailmanäituseks valmis rohkesti jutuainet pakkunud tulevikuelamu Habitat'67. Julge ja ülmat täpsust nõudev hoonemürakas, millesse kätketud ideid pidasid paljud võimaluks ellu viia. Arhitekti M. Safdie arvates leidis maailmas üksainus

mees, kes selle imevärgiga hakkama võiks saada ja see oli AK. Paljud oma hülgetöödest tegi AK koos teise Eestist pärit maailmakuulsusega arhitekt Louis I. Kahniga. Üsna juhuslikust kohtumisest kasvas aastaid kestnud ühistöö, mis ulatus mõjutama arhitektuurimõtte arengut terves maailmas. Nende ideede ja seisukohtade läbi-murret võime jälgida AK kolmanda kuulsa raamatu "18 Years with Architect Louis I. Kahn" kaudu. Omaette pärl selles on viimane peatükk – sügava põhjaga filosoofiline esse üldinimlikust kunstis.

AK ideede puhul tõdeti ühtepuhku, et need käisid ajast ees. Eks näidanud seda omamoodi ka 1978 antud Ameerika Arhitektide Instituudi medal märkimaks tema teeneid ehituskunstnike nõuandjana, ehitusinsenerina, ehitustööde korraldajana ja menukate ehitusraamatute autorina. Kõik oma üllatustööd arvutas AK läbi tavalise taskulükatiga, mis aina enam kompuuteritesse sukelduva maailma taustal peaks õigupoolest jahmatama, kuid näitab igatahes mõistuse üleolekut tehnikast. See on aga loomulik mehe puhul, keda ümbritses tänase maailma osavaima inseneri aupaiste arhitektide pööraste ideede elluavitamisel.

Pikki aastakümneid luges AK erikursusi Pennsylvania ülikoolis ja õpetas tehnika filosoofiat Pratti Instituudis New Yorgis.

Habitat'67.

VAHUR MÄGI

NMTS '92 PÜHAJÄRVEL

8.-11.oktoobrini toimus Pühajärvel AIESEC-Estonia rahvuslik juhtimis- ja koolitusseminar (NMTS'92). Üritusel osales 132 delegaati Eesti kõigist majandusharidust andvatest ülikoolidest, sealhulgas Tallinna Tehnikaülikoolist.

NMTS-i eesmärgiks oli tutvustada üliõpilastele AIESEC-i. Seminari jooksul toimusid treeningud, mille käigus anti ülevaade AIESEC-i programmidest, tutvustati lokaalkomitee juhtimise aluseid, räägiti AIESEC-i suhetest ümbritseva keskkonnaga ning määratleti inimese kohta AIESEC-s. Teiste seas esines treeningutega ka AIESEC-Tallinna president Toomas Tirs.

Seminari esimesel päeval toimus sümposium "Privatiseerimine ja välisinvesteeringud Eestis". Privatiseerimise käigust Eestis rääkis Tartu Ülikooli Välismajanduse õppetooli juhataja professor Janno Reiljan. Loenguga "Välisinvesteeringute suunad ja põhjused orientatsiooniga Eestile" esines Tartu Ülikooli külalisprofessor Portlandi ülikoolist härra Thomas Palm, kes on ennegi osalenud AIESEC-i üritustel. Ilmselt suutis vabast ühiskonnast pärit professor ilmekalt tõestada, et ainult suurest armastusest Eesti vastu meile küll keegi investeerima ei tule. Selleks on sootuks teised põhjused ja vaevalt on meil põhjust välisinvesteeringute rohkust karta.

Suurettevõtete eraomandusse andmisest rääkis majandusministri I asetäitja Ardo Kamratov. Loengu teemal "Eesti ja Baltimaade võrdlus arengutega Ida-Euroopas" esitas majanduskandidaat Vello Malken.

Esimese päeva kahtlemata oodatum sündmus oli aga Eesti Erastamisettevõtte tutvustamine ettevõtte juhi Andres Bergmanni ja Saksa Treuhandi esindaja dr. Schmidt'i poolt. Sümposiumile järgnenud pidulikul õhtusöögil tutvustati ka AIESEC-Estonia ametliku sponsorgrupi esindajaid: Tartu Komertspanka ja Estimpeksi.

Seminari ajal täpsustati ka AIESEC-Estonia järgmisi projekte. 11.-14. veebruarini toimub AIESEC-Estonia Kongress, mille seekordseks korraldajaks on AIESEC-Tallinn. Nädal hiljem toimub kontaktfoorum "Karjäär 2000", mille käigus on majandusüliõpilastel võimalus tutvuda Eesti suuremate firmadega ja miks mitte nendega ka lepinguid sõlmida. Jätub ka projekt TOP-100, mille läbiviimine on ootamatult suure osavõtjate arvu (enam kui 1500 registreerunut) tõttu veninud. Ometi jätkub TOP-100 jaanuarist aprillini essee konkursiga ning sümposiumiga mais.

Kohtumiseni AIESEC-i üritustel!
MATI MURD

SAAGE TUTTAVAKS – "THE BUSINESS CENTURY"

Ilmumist alustas Eesti majandus- ja juhtimisüliõpilaste ajaleht "The Business Century". Ajalehe väljaandjaks on üliõpilasorganisatsioon AIESEC-Estonia. Tegemist on kvartalilehega ja järgmine lehenumber peaks lugejateni jõudma detsembri alguses.

Ajalehe esimene number sisaldab intervjuud Margaret Thatcheriga, ülevaadet AIESEC-i 44. Rahvusvahelisest Kongressist, kirjutist üliõpilaste dessandist Saksamaale ja tutvustust AIESEC-i tegevusest Soomes. "The Business Century" järgmises numbris ilmub intervjuu Eesti Erastamisettevõtte juhi Andres Bergmanniga, antakse ülevaade konverentsist Pühajärvel, selgitatakse Maailmamängu olemust ja tutvustatakse Lõuna-Aafrikat – tervet maailma ühes riigis. Ajalehega "The Business Century" saab tutvuda TTÜ raamatukogudes Mustamäel ja Koplis, aga samuti ka AIESEC-Tallinna ruumis X-311 Koplis. Samasse võib tuua ka oma kaastöid või saata otse aadressil: AIESEC-Estonia, Aleksandri 14, EE2400 Tartu.

MATI MURD

AVATI TALLINNA TEHNIKAÜLI- KOOLI JA TURU ÜLIKOOLI KESKKONNAKAITSEALANE TÄIENDUSKURSUS

Avasõnad lausub TTÜ prorektor Tiit Kaps, kes nentis, et see on üks tõsine koostööprojekt kahe ülikooli vahel.

Õpingute pikkus on 15 õppenädalat ja ta koosneb kaheksa teemast.

On moodustatud kaks õpperühma: üks Eestis (20 TTÜ ja Pedagoogika Ülikooli tudengit) ja teine Soomes, (kus õpivad 20 üliõpilast Turu Ülikoolist). Viimane õppenädal viiakse läbi Soomes mõlemale õpperühmale ühiselt.

Töö toimub nn distantsõppe vormis. Kursustaste kasutuses on trükitud loengukonspektid, videokassetid loengutega jne. Eripäraks on see, et osa õppetööst toimub telefoni teel. Korraga on ühenduses mõlemad õpperühmad ja lektor.

Soome poolt olid avamisele saabunud kursuste juhendaja Jorma Rinta-Kanto, prof. Rauno Tenovo, firma "XENEX" esindaja Esa Ojala.

MARE ARU

TEHNILINE KIRJANDUS SAKSAMAALT

Jena Kõrgema Tehnikakooli poolt Tehnikaülikoolile kingitud raamatud andsid prorektor Rein Küttnerile üle kantsler Dipl.Ing. Rainer Gutsch ja prorektor Prof. Paul Kulick.

Vajalikud õppevahendid leiavad koha TTÜ Raamatukogus, kus saab ka nendega lähemalt tutvuda.

1. W. Dutschke. Fertigungsmesstechnik.
2. W. Masing. Handbuch der Qualitätssicherung.
3. H.-J. Warnecke und R.D. Schraft. Industrieroboter.
4. H. Rinne und H.-J. Mittag. Statistische Methoden der Qualitätssicherung.
5. M. Weck. Werkzeugmaschinen - Fertigungssysteme, Band 1-4 (neli köidet).
6. P. Profos und T. Pfeifer. Handbuch der industriellen Messtechnik.

TTÜ ajaleht ilmub 30. aprillist 1949 • Toimetaja Üllis Sats •
Toimetuse aadress: TTÜ, Tallinn EE0108, Ehitajate tee 5, VI-211,
tel. 537-251 • Arvutimakett TTÜ KO • TTÜ trükkoda • T. 326
• Hind 50 s